Pwyllgor Trosolwg a Chraffu CYNGOR RHONDDA CYNON TAF
Cofnodion o gyfarfod ar-lein y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu a gynhaliwyd ddydd Mercher 12 Mai 2021 am 5.00 pm.

Cynghorwyr y Fwrdeistref Sirol – Aelodau o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu oedd yn bresennol:

Y Cynghorydd M Adams (Cadeirydd)

Y Cynghorydd W. Lewis	Y Cynghorydd J. Bonetto
Y Cynghorydd P. Jarman	Y Cynghorydd H. Boggis
Y Cynghorydd J. Brencher	Y Cynghorydd G. Caple
Y Cynghorydd M. Griffiths	Y Cynghorydd W. Jones
Y Cynghorydd A. Cox	Y Cynghorydd G. Hughes
Y Cynghorydd M. Forey	

Aelodau Cyfetholedig oedd yn bresennol:-

Mr J Fish, Cynrychiolydd Rhiant-lywodraethwr wedi'i ethol â'r hawl i bleidlais

Swyddogion oedd yn bresennol:-

Mr C. Hanagan, Cyfarwyddwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu
Mr P.Griffiths, Cyfarwyddwr Gwasanaeth - Cyflawniad Gwasanaethau a'u Gwella

Cynghorwyr y Fwrdeistref Sirol oedd yn bresennol:-

Y Cynghorydd R Yeo – Cadeirydd y Pwyllgor Craffu – Iechyd a Lles
Y Cynghorydd G Thomas – Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad
Y Cynghorydd T Williams – Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu – Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant

40 Ymddiheuriadau

Daeth ymddiheuriad am absenoldeb gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol E. Stephens

41 Croeso

Estynnodd Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu groeso i'r Aelodau a oedd yn bresennol, gan gynnwys y Cyfarwyddwr Gwasanaeth, Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu a Chyfarwyddwr Gwasanaeth, Cyflawniad Gwasanaethau a'u Gwella

42 Cyfleuster Ymchwil Craffu

Roedd y Cadeirydd wedi atgoffa'r Aelodau bod cyfleuster ymchwil craffu ar gael yn Uned Busnes y Cyngor i gynorthwyo Aelodau â'u cyfrifoldebau craffu a'u

rolau'n Aelodau Etholedig. Dylai'r Aelodau anfon unrhyw geisiadau drwy e-bost.

43 Datganiad o Fuddiant

Yn unol â Chod Ymddygiad y Cyngor, ni wnaethpwyd unrhyw ddatganiadau mewn perthynas â'r Agenda.

44 Cofnodion

PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu a gynhaliwyd ar 17 Mawrth 2021 yn rhai cywir.

45 Dolenni Ymgynghori

PENDERFYNODD yr Aelodau nodi’r wybodaeth oedd wedi'i darparu trwy'r dolenni ymgynghori mewn perthynas ag ymgynghoriadau agored, ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru a'r materion hynny y mae'r awdurdod lleol yn cynnal ymgynghoriadau ynglŷn â nhw.

46 Swyddfa Archwilio Cymru: Crynodeb Archwilio Blynyddol 2020

Yn rhan o'i adroddiad, roedd Cyfarwyddwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu wedi rhoi amlinelliad o 'Grynodeb Archwilio Blynyddol 2020 Archwilio Cymru’ a gafodd ei gyflwyno i'r Cyngor ar 10 Mawrth 2021 ac i'r Pwyllgor Archwilio ar 26 Ebrill 2021.

Cafodd yr Aelodau gyfle i drafod y cynnydd y mae Gwasanaethau'r Cyngor wedi'i wneud hyd yn hyn o ran cyflwyno cynigion ar gyfer gwella ac argymhellion Archwilio Cymru yn ogystal â thrafod a oes angen cyfeirio unrhyw faterion i Bwyllgor Archwilio'r Cyngor. Roedd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth hefyd wedi gofyn i'r Aelodau drafod unrhyw faterion y mae angen i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu eu craffu ymhellach a'u cynnwys yn rhan o'r Blaenraglen Waith ar gyfer 2021/22.

Yn yr adran sy'n mynd i'r afael â Thrais yn Erbyn Menywod, Cam-drin yn y Cartref a Thrais Rhywiol' '(Gwasanaethau VAWDASV), holodd un Aelod a oedd unrhyw dystiolaeth sy'n dangos bod dynion, sydd hefyd yn dioddef cam-drin yn y cartref, yn cael eu trin yn gyfartal. Gofynnodd y Cadeirydd bod yr ymholiad yma'n cael ei drafod yn ystod cyfarfod nesaf y Pwyllgor Trosedd ac Anrhefn sy'n cael ei gynnal ar 17 Mai gan y bydd y Swyddogion perthnasol a Heddlu De Cymru yn bresennol.

Cafodd ei nodi hefyd y dylai'r adran ar dudalen 24 ddweud:
'Mae'n werth ***nodi*** bod yr Adroddiad Archwilio…. '

Cyfeiriodd yr Aelod Cyfetholedig at y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru ar gyfer 2018-20 a holwyd a fyddai unrhyw ymholiadau'n ymwneud â risgiau posibl o ganlyniad i Covid-19 yn cael eu cyfeirio i'r Pwyllgor Archwilio neu'r Pwyllgor Trosolwg a'r Chraffu?

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth, Cyflawniad Gwasanaethau a'u Gwella bod adnoddau wedi cael eu dyrannu i fynd i'r afael â pheryglon yn gysylltiedig â Covid-19 yn ystod Blwyddyn y Cyngor 2020-21 megis Grantiau Cymorth Busnes a thaliadau Prydau Ysgol Am Ddim (PYD). Ychwanegodd y bydd yr adroddiadau hyn yn adroddiadau agored ac yn cael eu cyhoeddi ar

wefan y Cyngor cyn cael eu cyflwyno i Bwyllgor Archwilio'r Cyngor. Bydd unrhyw gais gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ynghylch cyflawni gwaith craffu mewn perthynas â'r adroddiadau yn cael ei wneud ble'n addas.

Gofynnwyd am ddiweddariad cynnydd mewn perthynas â gwaith datblygu'r gwasanaeth rhanbarthol newydd yn y tymor canolig o ran y Gwasanaethau VAWDASV, a fydd yn mynd i'r afael â phryderon ynghylch dyblygu gwaith a fyddai'n codi yn sgil y gwahanol ddulliau o fewn yr awdurdod a gyda phartneriaid. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth - Cyflawniad Gwasanaethau a'u Gwella wybod y byddai'r adborth yn cael ei rannu â'r Pwyllgor gan ddilyn y model gwasanaeth a'r gwaith sy'n cael ei gyflawni o hyd gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

O ran ymholiad a gafodd ei godi mewn perthynas ag adran 'Cysgu Allan yng Nghymru - Problem i Bawb; Cyfrifoldeb i Neb,' rhoddodd Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Lles wybod fod ei Bwyllgor ef wedi cyflawni gwaith craffu mewn perthynas â'r cynnydd y mae'r Gwasanaeth Tai yn ei wneud o ran Strategaeth Digartrefedd CBSRhCT ar gyfer 2018-2022 a'r Cynllun Gweithredu sy'n cefnogi'r Strategaeth honno.

Mewn perthynas ag adran 'Adolygiad o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus', codwyd ymholiad ynghylch y gwendidau a nodwyd ledled Cymru o ran sut mae'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) yn cael eu craffu a beth all yr Awdurdod Lleol ei wneud i helpu i wella dulliau craffu'r BGC. Cytunodd y Cadeirydd bod yna diffyg o ran gwaith craffu ac atebolrwydd mewn perthynas â'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a bod angen newid i'r ddeddfwriaeth i gefnogi hyn.

Roedd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth, Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu wedi atgoffa'r Aelodau bod Cadeirydd ac aelodau'r Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn bresennol. Nododd fod yr Aelod Lleyg wedi herio Cadeirydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mewn perthynas â mesur llwyddiant a chynnydd cynllun llesiant y BGC yn ystod cyfarfod diwethaf y Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth fod partneriaid/sefydliadau'r trydydd sector wedi cytuno eu bod nhw wedi gweithio'n agos ac wedi ychwanegu gwerth at yr ymateb i'r pandemig. Roedd y BGC wedi cydnabod bod angen dangos sut mae'r Bwrdd yn mesur ei lwyddiant, ac mae hwn yn faes y mae'n bosibl y bydd angen i Lywodraeth Cymru fyfyrio arno yn ystod unrhyw adolygiad o bartneriaeth strategol wrth symud ymlaen.

Cytunodd Cadeirydd y Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu fod gwaith craffu mewn perthynas â'r BGC wedi bod yn heriol yn ystod Blwyddyn 2020/21 ond bod y Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu wedi canolbwyntio ar un elfen o gynllun lles y BGC er mwyn sicrhau canlyniadau mwy cadarn.

Yn dilyn trafodaeth, **PENDERFYNWYD**:

1. Cydnabod y cynnydd y mae Gwasanaethau'r Cyngor wedi'i wneud hyd yn hyn o ran rhoi'r cynigion ar gyfer gwella / argymhellion Archwilio Cymru ar waith; a

2. Derbyn gwybodaeth bellach, yn ôl y gofyn, a'i rhannu gyda'r Pwyllgor.

47 Adroddiad Blynyddol 2020/21 – Trosolwg a Chraffu

Aeth y Cyfarwyddwr Gwasanaeth, Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu ati i gyflwyno Adroddiad Blynyddol 2020/21 - Trosolwg a Chraffu, sy'n cynnig trosolwg o holl swyddogaethau craffu'r Cyngor. Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth y bydd yn mynd ati i ymgysylltu â Chadeiryddion y pwyllgorau craffu, os yw'r Pwyllgor yn cymeradwyo'r adroddiad blynyddol, i gadarnhau cynnwys yr adrannau gwahanol (bydd Cadeirydd y Pwyllgor Craffu - Iechyd a Lles, Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu - Cyllid a Chyflawniad a'r Pwyllgor Craffu - Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant yn bresennol ar gyfer y cyfarfod er mwyn cyfrannu).

Cyn gofyn am sylwadau ac adborth gan yr Aelodau, awgrymodd y Cadeirydd fod y wybodaeth yn Atodiad 1 yn cael ei nodi ym mhob adran unigol o'r adroddiad blynyddol er mwyn sicrhau cysondeb.

Gofynnodd Aelodau eraill (gan gynnwys yr Aelod Cyfetholedig) bod y newidiadau canlynol yn cael eu gwneud:

1. Cynnwys yr Achos Galw i Mewn
2. Cywiro'r gwallau ar dudalen 46
3. Cyfeirio at y Strategaeth Cyflogaeth a Sgiliau (Pwyllgor Craffu - Cyllid a Chyflawniad) er mwyn sicrhau ei fod yn adlewyrchu cylch gorchwyl 'Economi'
4. Ychwanegu troednodyn i gydnabod y bydd gweithgor craffu - Hysbysiad Cosb Benodedig yn cael ei sefydlu yn ystod y flwyddyn nesaf.

Sylwadau eraill:

- Wrth ymateb i ymholiad ynghylch y llifogydd a chategori tomenni - cadarnhawyd y bydd cyfle i gyflawni gwaith cyn y cam craffu mewn perthynas ag Adroddiad Adran 19 cyn cyflwyno'r adroddiad i'r Cabinet ym mis Mehefin 2021. Mae'r dyddiad yn adlewyrchu'r amser sydd ei angen i gasglu swm mawr o dystiolaeth, gwybodaeth dechnegol, sylwadau gan bartneriaid allweddol, cyfweliadau gan drigolion a gwybodaeth ategol;
- Adroddiad Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu 2020/21 - Bydd yr adroddiad yma'n adroddiad ar wahân sy'n cael ei gyflwyno yn ystod Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu ym mis Mehefin/Gorffennaf 2021.
- Roedd Cadeirydd y Pwyllgorau Craffu wedi trafod fformat/themâu'r adroddiad Blynyddol yn ystod ei gyfarfod ym mis Chwefror 2021;
- Fel sydd wedi'i nodi yn yr adroddiad, mae Gwasanaeth Gofal Preswyl i Bobl Hŷn y Cyngor, yn cynnig datblygiad cyffrous a chadarnhaol ar gyfer pobl hŷn, mae'n adroddiad gwych.

Roedd yr Aelodau wedi cydnabod bod fformat syml yr adroddiad craffu blynyddol yn adlewyrchu dylanwad Covid-19, ond yn dyst i'r gwaith y mae'r Pwyllgorau Craffu wedi'i gyflawni yn ystod Blwyddyn y Cyngor 2020/21. Cytunodd yr Aelodau nad oedd modd gorffwys ar ein rhwyfau a bod gwaith da wedi'i gyflawni gan bob un o'r Pwyllgorau Craffu a'u bod nhw wedi derbyn cymorth effeithiol gan Gadeiryddion y Pwyllgorau Craffu a'r Swyddogion perthnasol.

PENDERFYNWYD:

1. Cymeradwyo Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Chraffu 2020/21, fel y'i diwygiwyd, a fydd yn cael ei gyflwyno yn ystod Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Cyngor ar 26 Mai 2021; a

2. Rhoi caniatâd i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu ymgynghori â'r Cadeiryddion mewn perthynas â'r pwyllgorau craffu thematig nad oedden nhw'n bresennol, i gadarnhau cynnwys eu Hadroddiadau Blynyddol unigol.

48 Adolygiad y Cadeirydd a dod â'r cyfarfod i ben

Roedd y Cadeirydd wedi diolch i Aelodau'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu am fynychu'r cyfarfod ac am eu cyfraniad gwerthfawr. Roedd y Cadeirydd wedi diolch iddyn nhw am eu gwaith caled ac am gefnogi'i gilydd drwy gydol y Flwyddyn.
Atgoffodd y Cadeirydd yr Aelodau am gyfarfod y Pwyllgor Trosedd ac Anrhefn a fydd yn cael ei gynnal ar yr 17 Mai 2021 am 5pm.

Daeth y cyfarfod i ben am 6.05pm

Y CYNG M. ADAMS
CADEIRYDD.